

Міністерство освіти і науки України
Київський університет імені Бориса Грінченка
Кафедра германської філології

“ЗАТВЕРДЖУЮ”
Проректор з науково-методичної
та навчальної роботи
О.Б.Жильцов
20 15 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ЛІТЕРАТУРА НІМЕЦЬКОМОВНИХ КРАЇН

спеціальності 8.02030302 Мова і література (німецька)

Гуманітарний інститут

2015– 2016 рік

Робоча програма з дисципліни «Література німецькомовних країн» для студентів за спеціальністю 8.02030302 Мова і література (німецька) галузі знань 0203 Гуманітарні науки, 2015 року- 26 с.

Розробники: кандидат педагогічних наук, доцент кафедри германської філології Шапочкіна Ольга Володимирівна,

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри германської філології протоколом від. “22” вересня 2015 року № 3

Завідувач кафедри (І.Р. Буніятова)

Структура програми типова. Години відповідають робочому навчальному плану.

Заступник директора

 Єременко О.В.

© КУБГ, 2015 рік
©Шапочкіна О.В. 2015 рік

ЗМІСТ

Пояснювальна записка	4
Структура програми навчальної дисципліни.....	6
I. Опис предмета навчальної дисципліни.....	6
II. Тематичний план навчальної дисципліни.....	7
III. Програма.....	8
IV. Навчально-методична карта дисципліни.....	13
V. Плани лекційних та практичних занять	14
VI. Завдання для самостійної роботи.....	18
VII. Система поточного та підсумкового контролю знань.....	20
VII. Методи навчання.....	21
IX. Методичне забезпечення курсу	21
X. Рекомендована література.....	22
XI. Додатки	23

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Кафедрою германської філології Київського університету Бориса Грінченка, розроблено робочу навчальну програму з дисципліни «Література німецькомовних країн», яка є нормативним документом Київського університету імені Бориса Грінченка і відповідає освітньо-професійній програмі підготовки магістрів з напрямку «Мова і література (німецька)» згідно навчального плану денної форми навчання.

Навчальна дисципліна «Література німецькомовних країн» (далі ЛНК) є базовою нормативною навчальною дисципліною циклу гуманітарних дисциплін для спеціальності «Мова та література (німецька)», що читається на 6 курсі магістратури у 12 семестрі. Дисципліна охоплює курс німецької літератури від початків до сучасності і призначений для ознайомлення студентів німецької філології з основними етапами розвитку літературного процесу Німеччини, літературними й філософськими течіями, найвидатнішими представниками німецької літератури та їхніми творами.

Лекційний курс включає висвітлення таких періодів розвитку літератури Німеччини: середньовіччя, відродження, бароко, класицизм, просвітництво; висвітлюється літературний процес XIX-XX ст.

Мета курсу: ознайомити студентів з особливостями зародження, становлення та розвитку німецької художньої літератури; повідомити про її суспільне, ідейно-моральне та естетичне значення як у культурі Німеччини, так і в межах всесвітньої літератури і культури. Виходячи з цього, доцільно надати загальний огляд творчості німецьких письменників, зупиняючись на найголовніших творах та літературних явищах, а також характеризуючи при цьому історично-літературні процеси, що відбувалися в Німеччині від дохристиянської доби до сьогодення.

Завдання курсу:

- **теоретичні:** створити у студентів теоретичну базу знань з ЛН, яка, спираючись на раніш отримані знання з історії німецької мови, країнознавства, зарубіжної літератури тощо, розкриває головні принципи процесу викладання німецької літератури в загальноосвітній школі й зумовлює формування уявлення про специфіку і роль німецької літератури в розвитку світогляду учнів; висвітлити головні події в історії літератури Німеччини, ознайомити з найвидатнішими представниками німецької літератури різних епох та напрямків мистецтва, що розширить знання студентів про країну, мова якої вивчається, й сприятиме їх духовному розвитку.

- **практичні:** сформувати у студентів аналітичне ставлення до літератури взагалі, та літератури Німеччини зокрема, та розвивати в студентів навички аналізу та літературно-критичної оцінки будь-якого літературно-художнього твору, з урахуванням приналежності останнього до певної літературної або мистецької течії, історичної доби тощо.

Вимоги до знань та вмінь студентів:

Студенти повинні знати:

- основні етапи розвитку літератури Німеччини;
- особливості творчого шляху найвизначніших майстрів слова, їхній внесок у розвиток німецької літератури;
- принципи й методи аналізу художнього тексту;
- особливості образного мислення, притаманного різним періодам та їхні прояви у художніх творах;
- літературно-художній контекст минулого, що забезпечує входження у сучасне літературне життя.

Студенти повинні вміти:

- Орієнтуватися в історико-літературних та теоретичних проблемах курсу;
- аналізувати літературні феномени у їх співвідношенні з культурно-історичними подіями доби та естетичними настановами авторів;
- визначати типологічні зв'язки та національну специфіку літератури у конкретний історичний період;
- аналізувати художні тексти як тексти культури;
- творчо застосовувати набуті знання у власній практиці.

Міждисциплінарні зв'язки:

Дисципліна нерозривно тематично пов'язана з історією німецької мови, країнознавством, вступом до літературознавства, частково з основами філософії.

Зміст курсу:

Під час вивчення курсу на практичних заняттях студенти отримують певний теоретичний матеріал, який зумовлює формування в них загального уявлення з теми, що вивчається. Семінарські заняття становлять собою більш детальний розгляд окреслених на лекціях питань до кожної конкретної теми. Самостійна робота студентів передбачає ознайомлення з творами німецьких письменників (на мові оригіналу та в перекладі), оволодіння певними темами курсу ЛНК, підготовку повідомлень/рефератів з окремих питань ЛНК тощо.

Курс читається німецькою мовою.

**СТРУКТУРА ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ОПИС ПРЕДМЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ЛНК»**

Навчальна дисципліна «Література німецькомовних країн» є базовою нормативною дисципліною для спеціальності 8.02030302 Мова і література (німецька) що читається на магістратурі.

Курс:	Напрямок, спеціальність, освітньо- кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
<p>Кількість кредитів: 3</p> <p>Змістові модулі: 1</p> <p>Загальний обсяг дисципліни (години): 108</p> <p>Тижневих годин: 2</p>	<p>Галузь знань 0203 Гуманітарні науки (шифр і назва)</p> <p>Спеціальність 8.02030302 Мова і література (німецька)</p> <p>Освітньо- кваліфікаційний рівень: «Магістр»</p>	<p>Нормативна Рік підготовки: 6 Семестр: 12 Аудиторні заняття: 24 години, з них: Лекції: 14 год. Практичні: 10 год. Самостійна робота: 44 год. Модульний контроль: 4 год. Вид контролю: екзамен 3 год.- семестровий контроль</p>

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

№	Назви розділів	Кількість годин						
		Разом	Аудиторні	Лекцій	Практичні заняття	Модульний контроль	Самостійна робота	Екзамен
1.	Лекція 1. Доба Середньовіччя, Ренесансу та Гуманізму.	2	2	2				
	Практичне заняття 1.	2	2		2			
<i>с/р</i>	<i>Монологічні висловлювання</i>	5					5	
2.	Лекція 2. Барокко та Просвітництво.	2	2	2				
	Практичне заняття 2.	2	2		2			
<i>с/р</i>	<i>Монологічні висловлювання</i>	5					5	
3.	Лекція 3. Течія «Буря та натиск», Німецька класична література.	2	2	2				
	Практичне заняття 3.	2	2		2			
<i>с/р</i>	<i>Монологічні висловлювання</i>	5					5	
4.	Лекція 4. Доба Романтизму. Епоха «Молодої Німеччини»	2	2	2				
	Практичне заняття 4	2	2		2			
<i>с/р</i>	<i>Монологічні висловлювання</i>	5					5	
5.	Лекція 5. Течії: реалізм, натуралізм та експресіонізм.	2	2	2				
	Практичне заняття 5.	2	2		2			
<i>с/р</i>	<i>Монологічні висловлювання</i>	5					5	
6.	Лекція 6. Літературний розвиток 1918-1945 років.	2	2	2				
	Модульна контрольна робота 1	2	2			2		
<i>с/р</i>	<i>Монологічні висловлювання</i>	5					5	
7.	Лекція 7. Сучасна німецька література.	2	2	2				
<i>с/р</i>	<i>Презентація</i>	14					14	
	Модульна контрольна робота 2	2				2		
	Разом	108	24	14	10	4	44	36

ПРОГРАМА

Модуль 1. Література Німеччини від зародження до кінця XVIII століття. Німецька література кін. XVIII – XIX століть. Німецька література XIX - XX століть.

Тема 1. Введення в основи дисципліни. Перші літературні пам'ятки. Придворно-лицарська література

Загальні відомості про ЛНК. Специфіка, мета й завдання курсу ЛН. Місце курсу ЛНК в системі професійної підготовки вчителя іноземних мов.

Історичні та культурні передумови зародження літератури у германців. Дохристиянські пам'ятки німецької літератури (*Мерзебурзькі заклинання, Пісня про Хільдебранта*). Література духівництва (750-1170). Придворно-лицарська література (1170-1250): епос (Гартман фон Ауе *Бідний Генріх*, Вольфрам фон Ешенбах *Парціваль*, Готфрід Страсбурзький *Трістан та Ізольда*), героїчний епос (*Пісня про Нібелунгів, Пісня про Кудрун*), міннезанг та придворний віршований роман (Вальтер фон дер Фогельвайде, Генріх фон Вельдеке). Література пізнього середньовіччя (1250-1500): бюргерська література, містерія та карнавальна комедія, народні книги та народна пісня.

Тема 2. Епоха відродження, гуманізму та реформації

Німецька культура та література в XVI столітті (епоха Відродження, Гуманізму та Реформації): історичні та культурні передумови. Доба Відродження в Німеччині. Німецька література часів Гуманізму (1400-1550): діяльність Еразмуса Роттердамського (*Хвала дурості*), Себастіана Бранта (*Корабель дурнів*), Томаса Мурнера (*Присяга дурнів*) та ін. Література Реформації: значення діяльності Мартіна Лютера (95 тез, переклад Біблії); шванки (*Тіль Ойленшпінгел, мешканці Шильди, Ганс Сакс Країна Шлараффен*) та ін.

Тридцятирічна війна (1618 - 1648) та її наслідки. Німецька культура та література часів Бароко (1600-1700): лірика (Мартін Опітц *Книга про німецьку поезію*), драма (драматичні твори Андреаса Гріфіуса та ієзуїтська драма), роман (творчість Ганса Якоба Крістофеля фон Гріммельсгаузена, його шахрайські романи *Пригоди Сімпліція Сімпліціссімуса* та ін.).

Тема 3. Доба просвітництва

Семирічна війна (1756 - 1763). Доба Просвітництва в німецькій культурі та літературі (XVIII століття). Письменницька діяльність Йогана Крістофа Готшеда, Фрідріха Готліба Клопштока, Крістофа Мартіна Віланда та ін.

Життя і творчість Готгольда Ефраїма Лессінга (його драми: *Міс Сара Сампсон*, *Мінна фон Барнгельм*, *Емілія Галотті*, *Натан Мудрий* та ін.; критичні та теоретичні твори: *Листи стосовно новітньої літератури*, *Лаокоон, або про межі живопису та поезії* та ін.).

Головні риси та представники стилю Рококо в німецькій літературі.

Просвітницька течія „Буря і натиск” (середина XVIII століття). Зростання самосвідомості німецького бюргерства і формування антифеодальних сил. Вплив Едуарда Янга та Жан Жака Руссо. Літературна діяльність Йоганна Готфріда Гердера, Міхаеля Рейнгольда Ленца, Готфріда Аугуста Бюргера та інших представників течії „Буря і натиск”.

Тема 4. Доба Класицизму

Доба Класицизму (1775 - 1810): історичні та культурні передумови. Класична література: поняття „класицизм” та „класика” (Йоганн Йоахім Вінкельманн, Іммануель Кант). Йоганн Вольфганг Гете (1749 - 1832): життя і творчість.

Гете як представник літературного напрямку „Буря і натиск”: молодий Гете (1749 - 1775). Лірика й балади (*Книга Аннетте*, *Лейпцігська книга пісень*; *Дика роза*, *Побачення і розлука*, *Вільшаний король* та ін.), драми (*Гец фон Берліхінген із залізною рукою* та ін.), епічні твори (*Страждання молодого Вертера* та ін.).

Гете як класик: Веймарський період (1775 - 1805). Дружба та співпраця з Шіллером. Ліричні твори Гете (пісні, гімни, сонети, балади, елегії), драми (*Іфігенія в Тавриді*, *Егмонт*), епічні твори (*Літа науки Вільгельма Майстера*, *Герман і Доротія*) та ін.

Творчість зрілого Гете (1805 - 1832). Смерть Шіллера. Останній роман (*Літа мандрів Вільгельма Майстера*), ліричні твори, драма *Фауст* – найважливіший твір літературної спадщини Й.В.Гете.

Йоганн Крістоф Фрідріх Шіллер як видатний німецький поет, драматург доби Просвітництва і Класицизму. Демократизм і гуманістичний характер п'єс Шіллера *Розбійники*, *Підступність і кохання* та ін.; втілення ідей „веймарського класицизму” в творах *Дон Карлос*, трилогії *Валленштейн*, *Марія Стюарт*, *Вільгельм Тель* та ін. Балади Шіллера.

Творчість інших представників німецької літератури періоду Класицизму (Фрідріха Гельдерліна, Генріха фон Клейста та ін.).

Тема 5. Доба романтизму в німецькій літературі

Історичні та культурні передумови виникнення (Французька буржуазна революція (1789 - 1794) та її наслідки: терор, ненависть та розчарування; зростання влади Наполеона й активізація національних сил в Німеччині;

розвиток філософії та естетики (Іммануїл Кант, Георг Вільгельм Фрідріх Гегель) та ін.).

Період раннього Романтизму в Німеччині (1795 - 1805) - Йєнська школа. Діяльність Августа Вільгельма та Фрідріха Шлегелів, Йоганна Готліба Фіхте, Людвіга Тіка, Новаліса (Фрідріха фон Гарденберга) та ін.

Гейдельберзький період німецького Романтизму (1805 - 1830). Літературна спадщина Клеменса Брентано, Ахіма фон Арніма, Якоба та Вільгельма Грімм, Адальберта фон Шамісо, Йозефа фон Айхендорфа та ін. Звернення поетів-романтиків до усної народної творчості.

Реальність і фантазмагорія в творах Ернста Теодора Амадея Гофманна *Золотий горщик, Малюк Цахес на прізвисько Циннобер, Життєві погляди kota Мура* та багатьох інших.

Тема 6. Доба бідермейер в німецькій літературі

Доба Бідермейер в німецькій літературі (Фердінанд Раймонд, Йоганн Нестрой, Йєреміас Готтгельф, Аннетте фон Дросте-Хюльзгофф, Едуард Мьоріке та ін.). Представники та діяльність групи „Молода Німеччина” (Карл Гутцков, Людольф Вінбарг, Теодор Мундт та ін.). Творчість Генріха Гейне як романтика (збірки *Вірші, Книга пісень*). Політична спрямованість та сатира в творах Гейне як члена групи „Молода Німеччина” (*Сілезькі ткачі, Корабель рабів, Гренадери, Атта Троль, Німеччина. Зимова казка* та інших віршах і баладах; у епічній сповіді *Дорожні картини* тощо).

Німецька література у другій половині XIX століття. Історичні передумови (Буржуазно-демократична революція 1848-1849рр. у Німеччині. Отто фон Бісмарк і утворення Німецької імперії у 1871р. Усунення Бісмарка та початок доби Імперіалізму). Літературні напрямки та їх представники: політичний реалізм (Фрідріх Геббель, Конрад Фердінанд Мейер, Фрідріх Ніцше, Готтфрід Келлер, Теодор Шторм, Вільгельм Раабе, Теодор Фонтане); натуралізм (Герхард Гауптманн); імпресіонізм тощо.

Тема 7. Німеччина на початку XX століття

Історичні та культурні передумови. Політична та економічна криза. Перша (1914 - 1918) та друга (1939 - 1945) світові війни. Розподіл Німеччини на ФРН та НДР. Занепад економіки після другої світової війни. Відбудова Німеччини. Група 47.

Культура та література: основні тенденції та напрямки в німецькій літературі XX століття (символізм, експресіонізм, реалізм тощо). Вплив європейської та російської літератури на літературу Німеччини: культурні

традиції та новаторство в творчості німецьких письменників. Головні теми літературних творів.

Тема8. Від натуралізму до символізму

Творчість ШтефанаГеорге, Хуго фон Гофманшталя, РайнераМарія Рільке, Крістіана Моргенштерна, РікардиГух та інших представників німецького символізму в літературі.

Експресіонізм у ліриці (Георг Тракл, Георг Хейм та ін.), у драмі (Франк Ведекінд, Ернст Барлах та ін.) та епічних творах (Альфред Дьоблін, Ганс Генні Янн та ін.). Франц Кафка – німецькомовний письменник-експресіоніст з Праги. Сюрреалізм та реалізм, фантастичні елементи в творах Кафки; тема відчуження людини, її жахів та почуття провини (оповідання *Вирок*, *У виправній колонії*, *Перевтілення* та ін., романи *Процес*, *Палац*, *Америка*).

Німецька література постекспресіоністського періоду. Томас Манн – письменник-реаліст, засновник інтелектуального роману. Викриття буржуазного суспільства, відстоювання ідей гуманізму та прогресу в романах і новелах Т.Манна (романи *Будденброки*, *Чарівна гора*, *Лотта у Веймарі* та ін., новели *ТоніоКрегер*, *Смерть у Венеції* та інші твори).

Генріх Манн – основоположник соціально-політичного роману, продовжувач традицій німецької сатири (романи *Професор Унрат*, *Вірнопідданий*). Активна антифашистська позиція в історичному романі-діалогії про короля Генріха IV.

Ганс Фалада – автор критично-реалістичних романів (*Маленька людина, що ж далі?*, *Вовк серед вовків*). Викриття жорстокості та злочинності фашизму в романі *Кожний помирає на самоті*.

Тема9. Письменники «втраченого покоління»

Ліон Фейхтвангер – письменник-гуманіст (романи *Потворна герцогиня*, *Єврей Зюсс* та ін.), який виступав проти війни (драма *Військовополонені*, драматичний роман *Томас Вендт*). Соціальні протиріччя суспільства, попередження про загрозу фашизму, проблеми емігрантів та подальша доля Німеччини в трилогії *Зал очікування. Гойя або важкий шлях пізнання* – один з найкращих творів у жанрі біографічного роману.

Бертольт Брехт – видатний драматург, поет, режисер, прозаїк, засновник „епічного” театру (п'єси *Тригрошова опера*, *Матінка Кураж та її діти*, *Життя Галілея* та ін., збірка віршів *Домашній псалтир*).

Герман Гессе – шлях від романтика до філософа: розкриття природи людини та одвічний пошук сенсу життя (романи: *Петер Каменцінд*, *Кнульп*, *Деміан*, *Степовий вовк*, *Гра в бісер* та ін.). Лауреат Нобелівської премії у 1946р.

Вольфганг Борхерт – символ нової літератури Німеччини. Тема зрадженого покоління і загубленої молодості та зародження нових ідеалів у новелах Борхерта. Розгубленість солдат, що повернулись з війни (новели *Кульбаба, Кухонний годинник, Хліб* та ін., драма *Перед дверима*).

Еріх Марія Ремарк (Крамер) – письменник-гуманіст, який виступав проти фашизму та мілітаризму. Реалізм та глибокий песимізм у зображенні Німеччини між двома світовими війнами: тема зрадженого покоління й загубленої молодості (*На західному фронті без змін, Три товариші, Люби ближнього свого, Триумфальна арка, Час жити і час умирати, Чорний обеліск, Ніч у Лісабоні* та ін.).

Тема10.Післявоєнна література та література сучасності.

Генріх Белль – автор романів (*Де ти був, Адаме?, І не сказав ні слова, Дім без господаря, Більярд о пів на десяту* та ін.), серйозних та веселих оповідань, коротких історій (*Поїзд приходив вчасно, Мовчання доктора Мурке* та ін.), в яких майстерно зображена тема війни та фашизму й тяжке життя людини в післявоєнні часи. Лауреат Нобелівської премії (1972).

Творчість Стефана Цвайга, Анни Зегерс, Макса Фріша, Фрідріха Дюрренматта, ГюнтераГраса, Йоганна Бобровські, Пауля Целана, Інгеборг Бахманн та ін. письменників Німеччини ХХ століття.

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНА КАРТА ДИСЦИПЛІНИ «ЛНК»

Тиждень	I		II		III		IV		V		VI		VII		VIII	
Модулі	Змістовий модуль I															
Назва модуля	Література Німеччини від зародження до кінця XVIII століття. Німецька література кін. XVIII – XIX століть. Німецька література XIX -XX століть.															
Теми лекцій	Доба Середньовіччя, Ренесансу та Гуманізму.		Бароко та Просвітництво.		Течія «Буря та натиск», Німецька класична література		Доба Романтизму Епоха «Молодої Німеччини»		Течії: реалізм, натуралізм та експресіонізм.		Літературний розвиток 1918-1945 років.		Сучасна німецька література.			
Теми практичних занять	№1		№2		№3		№4		№5							
Кількість балів за присутність на лекції	1		1		1		1		1		1		1		1	
Кількість балів за присутність на практичному занятті	1		1		1		1		1							
Кількість балів за роботу на практичному занятті	10		10		10		10		10							
Виконання домашньої роботи (самостійної роботи)	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5
Модульний контроль	25								25							
Презентація	15															
Загальна кількість балів	197															

ПЛАНИ ЛЕКЦІЙ ТА ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Лекція 1. Доба Середньовіччя, Ренесансу та Гуманізму.

План

1. Літературна періодизація доби Середньовіччя.
2. Характеристика епохи Середньовіччя.
3. Твори епохи – епос, середньовічна лірика, лицарський роман.
4. Епоха Ренесансу та Гуманізму.
5. Автори та твори цієї епохи.

Література

1. Мізін К.І. Історія німецької літератури: від початків до сьогодення (коротко із практичною частиною): Навчальний посібник для студентів-германістів (нім.). – Вінниця: НОВА КНИГА, 2006. – С.30-47.

Практичне заняття 1.

План

1. Порівняння середньовічних творів.
2. Опис змісту творів доби Ренесансу та Гуманізму.

Література

1. Мізін К.І. Історія німецької літератури: від початків до сьогодення (коротко із практичною частиною): Навчальний посібник для студентів-германістів (нім.). – Вінниця: НОВА КНИГА, 2006. – С.181-193.

Лекція 2. Барокко та Просвітництво.

План

1. Характеристика Бароко. Ознаки цього стилю.
2. Мистецтво та музика Бароко.
3. Бароківі роман, драма, лірика, сонети та епіграми.
4. Загальна характеристика доби Просвітництва.
5. Ключові поняття та представники епохи.

Література

1. Мізін К.І. Історія німецької літератури: від початків до сьогодення (коротко із практичною частиною): Навчальний посібник для

студентів-германістів (нім.). – Вінниця: НОВА КНИГА,2006.– С.48-67.

Практичне заняття 2.

План

1. Визначення лейтмотивів та авторських задумів творів епох Бароко та Просвітництва.
2. Аналіз сонетів епохи Бароко.
3. Обговорення фабул байок доби Просвітництва.

Література

1. Мізін К.І. Історія німецької літератури: від початків до сьогодення (коротко із практичною частиною): Навчальний посібник для студентів-германістів (нім.). – Вінниця: НОВА КНИГА,2006.– С.194-201.

Лекція 3.Течія «Буря та натиск». Німецька класична література.

План

1. Історичне підґрунтя епохи.
2. Тенденції та ознаки епохи Класицизму.
3. Ключові поняття та твори епохи.
4. Представники епохи –Шіллер, Гете та інші.

Література

1. Мізін К.І. Історія німецької літератури: від початків до сьогодення (коротко із практичною частиною): Навчальний посібник для студентів-германістів (нім.). – Вінниця: НОВА КНИГА,2006.– С.68-92.

Практичне заняття 3.

План

1. Літературний аналіз віршованих та прозових творів Й.Гете
2. Літературний аналіз віршованих та прозових творів Ф.Шіллера.

Література

1. Мізін К.І. Історія німецької літератури: від початків до сьогодення (коротко із практичною частиною): Навчальний посібник для студентів-германістів (нім.). – Вінниця: НОВА КНИГА,2006.– С.202-225.

Лекція 4. Доба Романтизму. Епоха «Молодої Німеччини».

План

1. Тенденції, ознаки та історичне підґрунтя епохи Романтизму.
2. Автори, ключові поняття та етапи періодизації доби Романтизму.
3. Доба «Молода Німеччина»- ключові діячі епохи.

Література

1. Мізін К.І. Історія німецької літератури: від початків до сьогодення (коротко із практичною частиною): Навчальний посібник для студентів-германістів (нім.). – Вінниця: НОВА КНИГА,2006.– С.93-118.

Практичне заняття 4.

План

1. Аналіз творів доби Романтизму – творчі доробки К.Брентано, братів Грім, Г.Гейне.
2. Поезія втраченого покоління: літературно-стилістичний аналіз.

Література

1. Мізін К.І. Історія німецької літератури: від початків до сьогодення (коротко із практичною частиною): Навчальний посібник для студентів-германістів (нім.). – Вінниця: НОВА КНИГА,2006.– С.226-245.

Лекція 5.Течії: реалізм, натуралізм та експресіонізм.

План

1. Основні тенденції та ознаки доби Реалізму.
2. Визначальні напрями натуралізму.
3. Історичне підґрунтя та тенденції розвитку експресіонізму.
4. Ключові поняття та представники цих течій.

Література

1. Мізін. К.І. Історія німецької літератури: від початків до сьогодення (коротко із практичною частиною): Навчальний посібник для студентів-германістів (нім.). – Вінниця: НОВА КНИГА,2006.– С.119-134.

Практичне заняття 5.

План

1. Характеристика новел та віршованих творів епохи Реалізму.
2. Літературний аналіз натуралістичних творів.
3. Віршовані твори доби Експресіонізму: аналіз основних ідей.

Література

1. Мізін К.І. Історія німецької літератури: від початків до сьогодення (коротко із практичною частиною): Навчальний посібник для студентів-германістів (нім.). – Вінниця: НОВА КНИГА, 2006.– С.246-264.

Лекція 6. Літературний розвиток 1918-1945 років.

План

1. Політичне підґрунтя, тенденції та ознаки цієї доби.
2. Основні поняття епохи.
3. Література Веймарської республіки.
4. Автори цієї доби – Томас Манн, Франц Кафка, ХансФаллада.
5. Література Третього Рейху.

Література

1. Мізін К.І. Історія німецької літератури: від початків до сьогодення (коротко із практичною частиною): Навчальний посібник для студентів-германістів (нім.). – Вінниця: НОВА КНИГА, 2006.– С.135-164.

Модульна контрольна робота 1.

Завдання: здійснити письмовий літературний аналіз прозових та віршованих автентичних німецькомовних творів 1918-1945р.р.

Література

1. Мізін К.І. Історія німецької літератури: від початків до сьогодення (коротко із практичною частиною): Навчальний посібник для студентів германістів (нім.). – Вінниця: НОВА КНИГА, 2006.– С.265-287.

Лекція 7. Сучасна німецька література.

План

1. Літературний розвиток Федеральної Республіки Німеччина.
2. Літературний розвиток у ЕКС-НДР.
3. Німецька література після падіння Берлінської стіни.
4. Ключові поняття та твори цієї епохи.

Література

1. Мізін К.І. Історія німецької літератури: від початків до сьогодення (коротко із практичною частиною): Навчальний посібник для студентів-германістів (нім.). – Вінниця: НОВА КНИГА, 2006.– С.165-180.

Модульна контрольна робота 2.

Завдання: здійснити письмовий літературний аналіз прозових та віршованих автентичних німецькомовних творів сучасності.

Література

1. Мізін К.І. Історія німецької літератури: від початків до сьогодні (коротко із практичною частиною): Навчальний посібник для студентів германістів (нім.). – Вінниця: НОВА КНИГА, 2006. – С.288-313.

ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

1. Монолог-повідомлення

Охарактеризувати літературну добу за планом:

1. *Характеристика літературної епохи – головні ознаки та ключові поняття.*
2. *Найвідоміші автори епохи.*
3. *Визначні твори епохи.*

Побудувати 20 складних речень німецькою мовою щодо розвитку літературного процесу у Німеччині за тематикою:

<i>1. Епоха Середньовіччя.</i>	<i>8. Доба Романтизму.</i>
<i>2. Доба Ренесансу.</i>	<i>9. Напрямок «Молода Німеччина».</i>
<i>3. Доба Гуманізму.</i>	<i>10. Доба Реалізму.</i>
<i>4. Епоха Бароко.</i>	<i>11. Доба Натуралізму.</i>
<i>5. Доба Просвітництва.</i>	<i>12. Доба Експресіонізму.</i>
<i>6. Напрямок «Буря та натиск».</i>	<i>13. Доба 1918-1945 років.</i>
<i>7. Епоха Класицизму.</i>	<i>14. Епоха Сучасності.</i>

Критерії оцінювання

№ п/п	Критерії оцінювання роботи	Максимальна кількість балів за кожним критерієм
1	Стилістична, граматична, орфографічна та орфоепічна досконалість	2
2	Тематична співвіднесеність	2

3	Креативність викладу думок	1
	Всього	5балів

2. Презентація

Завдання – презентувати автора з будь-якої літературної епохи (на власний вибір магістранта) та стисло охарактеризувати його творчий доробок у форматі презентації PowerPoint. Кількість слайдів – 15.

Критерії оцінювання презентації

№ п/п	Критерії	Максимальна кількість балів в за кожним критерієм
1.	Дотримання плану	1
2.	Мовна правильність оформлення	1
3.	Інформативність викладеного матеріалу	2
4.	Лаконічність	1
5.	Змістовність, чіткість, мовна правильність тексту	2
6.	Науковість та достовірність	2
7.	Актуальність сьогоденню	2
8.	Наявність ілюстрацій, таблиць, схем тощо	2
9.	Орфоепічна та орфографічна грамотність	1
10.	Використання автентичних посилань та цитат у тексті тез	1
Разом		15балів

Шкала оцінювання презентації

Рівень виконання	Кількість балів	Оцінка за традиційною системою
Високий	13-15	Відмінно
Достатній	8-10	Добре
Середній	4-7	Задовільно
Низький	3-0	Незадовільно

Карта виконання самостійної роботи

Вид роботи	Академічний контроль	Бали	Термін виконання (місяці)
Монологи	усне повідомлення	5 балів за кожен монолог	лютий-травень

Підготовка презентації	Прилюдний захист	15 балів	травень
Загальна кількість годин	44 години		
Загальна кількість балів	85 балів		

СИСТЕМА ПОТОЧНОГО І ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ

Розрахунок рейтингових балів за видами поточного (модульного) контролю 12 семестр

№ п/п	Вид діяльності	Кількість балів за одиницю	Кількість одиниць до розрахунку	Всього
1.	Відвідування лекцій	1	7	7
2.	Відвідування практичних занять	1	5	5
3.	Робота на практичних заняттях	10	5	50
4.	Виконання завдання самостійної роботи (домашнього завдання) 3	5	14	70
5.	Модульні контрольні тести	2	25	50
6.	Презентація	1	15	15
Максимальна кількість балів		197		
Коефіцієнт розрахунку рейтингових балів		3,28		

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	Зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю

			повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

МЕТОДИ НАВЧАННЯ

У процесі оцінювання навчальних досягнень студентів застосовуються такі методи:

- метод лекцій,
- пошук в Інтернеті,
- метод перекладу автентичних джерел,
- використання комп'ютерних технологій,
- метод синхронного перекладу,
- тестування,
- робота з літературою,
- використання комп'ютерних технологій,
- метод проектів;
- методи поточного контролю: усне опитування; тестування; дискусія;
- методи підсумкового контролю: модульна контрольна робота; екзамен.

МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КУРСУ

1. Авторські конспекти практичних занять з дисципліни.
2. Основна та додаткова література з курсу.
3. Робоча навчальна програма з дисципліни.
4. Роздаткові матеріали до практичних занять.
5. Тематичні аудіозаписи з курсу.
6. Авторські презентації практичних занять у форматі PowerPoint.
7. Модульні контрольні роботи з курсу.
8. Пакет матеріалів на екзамен з курсу.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна:

1. Гуляев Н.А., Шибанов И.П. и др. История немецкой литературы. – М.: Высшая школа, 1975. – 376 с.
2. История немецкой литературы в 5-ти томах / Под ред. Балашова П.А., В.М.Жирмунского и др. – М.: Высшая школа, 1996.
3. Жарова И.И., Равкина О.Е. Читаем по-немецки. – Ростов-на-Дону: «Феникс», 2000. – 384 с.
4. Мізін. К.І. Історія німецької літератури: від початків до сьогодення (коротко із практичною частиною): Навчальний посібник для студентів-германістів (нім.). – Вінниця: НОВА КНИГА, 2006.– 336с.
5. Фіськова С. Історія німецької літератури. Періоди, напрямки розвитку, ідеї, постаті: Навчально-методичний посібник. – Львів: ПАІС, 2003.– С.340

Допоміжна:

6. Balzer B., Martens V. Deutsche Literatur in Schlaglichtern. β Mannheim-Wien-Zürich: Meyers Lexikonverlag, 1990. – 516 S.
7. Brauneck M. u.a. Autorenlexikon deutschsprachiger Literatur des 20. Jahrhunderts. – Reinbeck bei Hamburg: Rowohlt Taschenbuch Verlag GmbH, 1995. – 928 S.
8. Grabert W., A.Mulot. Geschichte der deutschen Literatur. - Bayerischer Schulbuch-Verlag, 1973. – 494 S.
9. Hoffmann F.G., Rösch H. Grundlagen, Stile, Gestalten der deutschen Literatur. – Frankfurt am Main: Hirschgraben Verlag, 1986. - 424 S.
10. Rothmann K. Kleine Geschichte der deutschen Literatur, 2000. – 414 S.

INTERNET-ресурси:

<http://projekt.gutenberg.de/>

<http://www.ibiblio.org/gutenberg/>

<http://nemesis.marxists.org/>

<http://www.deutschedichter.de/>

<http://gutenberg.spiegel.de/buch/2550/1>

<http://www.literaturportal.de/literaturkalender.php>

ДОДАТКИ

Список экзаменаційних завдань проблемного характеру

1. Stellen Sie die literarische Periodisierung von Mittelalter dar.
2. Nennen Sie die Kennzeichnungsmomente der Epoche von Mittelalter.
3. Stellen Sie die mittelalterischen Werke – Epos, Lyrik und Ritterroman dar.
4. Renaissance und Humanismus – erklären Sie Tendenzen und Merkmale von diesen Epochen.
5. Was wissen Sie über Autoren von Renaissance und Humanismus und ihre Werke?
6. Erzählen Sie über Erasmus von Rotterdam: sein Leben und seine Werke.
7. Erzählen Sie über Ulrich von Hutten: Präsentieren Sie sein Lebensweg und seine Werke.
8. Stellen Sie die Historische Hintergrund und Merkmale von Barock dar.
9. Präsentieren Sie die barocke Malerei und Musik und Lyrik, den barocken Roman, das barocke Drama und das barocke Dichtungsverständnis.
10. Stellen Sie den historischen Hintergrund der Epoche der Aufklärung dar.
11. Bestimmen Sie die Kennzeichnungsmomente der Epoche der Aufklärung.
12. Präsentieren Sie Schlüsselbegriffe von der Epoche der Aufklärung.
13. Was wissen Sie über Lessings Kritik an Gottsched und Lessings Dramen?
14. Erzählen Sie über Nathan der Weise und seine Werke.
15. Erzählen Sie über die Fabeldichtung der Aufklärung. Präsentieren Sie Lessings Fabel als Instrumente der Aufklärung.
16. Stellen Sie den geistergeschichtlichen Hintergrund von Sturm und Drang. Erzählen Sie über Tendenzen und Merkmale von dieser Epoche.
17. Erklären Sie Schlüsselbegriffe der Epoche der Aufklärung und stellen Sie bekannte Autoren der Epoche (Jacob Lenz, Friedrich Schiller) dar.
18. Erzählen Sie über den Roman des Sturms und Drangs: Goethes Werther. Erklären Sie die Kompositionsprinzipien im Werther.
19. Beschreiben Sie die Besonderheiten der Lyrik des Sturms und Drangs, besonders Goethes Lyrik.
20. Stellen Sie die Epoche der Klassik dar. Welche Tendenzen und Merkmale sind für diese Periode typisch?
21. Erklären Sie Schlüsselbegriffe der Epoche der Klassik: Bildung statt Revolution, den menschlichen Idealzustand und das Charakterschöne.
22. Erklären Sie Schlüsselbegriffe der Epoche der Klassik: die griechische Antike als Muster, kulturelle Leistungen zur Zeit der Klassik.

23. Erklären Sie Schlüsselbegriffe der Epoche der Klassik: die klassische Lyrik, das klassische Drama (Iphigenie aus Taurus).
24. Erklären Sie Schlüsselbegriffe der Epoche der Klassik: Erklären Sie Schlüsselbegriffe der Epoche der Klassik: Goethes Faust.
25. Erklären Sie Schlüsselbegriffe der Epoche der Klassik: Goethes Wilhelm Meister.
26. Präsentieren Sie die allgemeine Charakteristik der Epoche der Romantik_ ihre Tendenzen und Merkmale.
27. Erzählen Sie über Poetik und Stil, Inhalt und Struktur Novalis Werk „Heinrich von Ofterdingen“ oder „Lehrlinge zu Sais“.
28. Erklären Sie Schlüsselbegriffe der Epoche der Romantik: die Poetisierung des Lebens, die Grundmotive der romantischen Dichtung, die Perioden der Romantik.
29. Was wissen Sie über Periode „ Biedermeier: Das junge Deutschland“? Erklären Sie historischen und geistergeschichtlichen Hintergrund der Epoche, ihre Tendenzen und Merkmale.
30. Was wissen Sie über Periode „ Vormärz: Das junge Deutschland“? Erklären Sie historischen und geistergeschichtlichen Hintergrund der Epoche, ihre Tendenzen und Merkmale.
31. Erklären Sie Schlüsselbegriffe der Epoche des jungen Deutschlands: parteiische und politische Literatur, die Politisierung der Lyrik.
32. Erzählen Sie über Georg Büchner und seinen Abkehr vom idealistischen Drama. Nennen Sie Unterschieden zwischen klassisches und soziales Drama.
33. Berichten Sie über Biedermeierliche Beschauligkeit.
34. Erzählen Sie über Heinrich Heine – einen Emigrant zwischen allen Stühlen.
35. Erklären Sie historischen und geistergeschichtlichen Hintergrund der Epoche des Realismus, ihre Tendenzen und Merkmale.
36. Erklären Sie historischen und geistergeschichtlichen Hintergrund der Epoche des Naturalismus, ihre Tendenzen und Merkmale.
37. Erklären Sie historischen und geistergeschichtlichen Hintergrund der Epoche des Expressionismus, ihre Tendenzen und Merkmale.
38. Stellen Sie Literatur als verklärtes Abbild der Realität. Bestimmen Sie formale Erzählungsprinzipien der Literatur des Realismus. Beschreiben Sie den resignativen Grundton des poetischen Realismus.
39. Berichten Sie über den Roman „ Effi Brist“ als Übermacht gesellschaftlicher Konventionen.
40. Bestimmen Sie Naturalismus als Gegenbewegung zum politischen Realismus. Stellen Sie das Programm der Naturalisten dar.
41. Was wissen Sie über den naturalistischen Sekundenstil und naturalistische Lyrik?
42. Berichten Sie über das Drama „ Weber“ von G. Hauptman.

43. Stellen Sie die Weltuntergangsstimmung des Impressionismus dar.
44. Berichten Sie über historischen und politischen Hintergrund der literarischen Entwicklung zwischen 1918 und 1945 und die geistig-kulturelle Situation in der Weimarer Republik.
45. Berichten Sie über Tendenzen und Merkmale der literarischen Entwicklung zwischen 1918 und 1945 und Literatur in der Weimarer Republik.
46. Was wissen Sie über literarische Reaktionen in der Weimarer Republik? Berichten Sie dazu über die Entwicklung neuer poetischen Konzepten in der Prosa, Drama und Lyrik.
47. Berichten Sie über den Übergang vom Kaiserreich zur Republik in den Romanen von Thomas und Heinrich Mann. Stellen Sie Stationen des Niedergangs in den Buddenbrooks.
48. Was wissen Sie über den Roman „Doktor Faustus“ von Thomas Mann.
49. Berichten Sie über Werken von Franz Kafka und seine Parabelhafte Darstellungen der Hilfslosigkeit des Menschen.
50. Berichten Sie über Lebensweg von Franz Kafka und sein Werk „Kleiner Mann - was nun?“
51. Was können Sie zur Situation der Literatur im Faschismus berichten? Erzählen Sie über Autoren, die den Freitod wählten.
52. Berichten Sie über Tendenzen und Merkmale und Phasen der literarischen Entwicklung der Gegenwartsliteratur.
53. Berichten Sie über die Phasen der literarischen Entwicklung in der Ex-DDR und stellen Sie die Werke dieser Epoche dar.
54. Präsentieren Sie die deutsche Literatur nach dem Mauerfall.
55. Berichten Sie über die unmittelbare Nachkriegsliteratur und Vergangenheitsbewältigung und Gegenwartskritik der Literatur (Günter Grass, Bernhard Schlink, Heinrich Böll u.a.).
56. Berichten Sie über Katastrophenbewusstsein und Fortschrittskritik in den Tragikomödien Friedrich Dürrenmatts.
57. Was wissen Sie über die Tendenzen der Lyrik in der Gegenwartsliteratur?

Робоча програма навчального курсу
«Література німецькомовних країн»

Укладач: кандидат педагогічних наук, доцент кафедри германської філології
Шапочкіна Ольга Володимирівна

«Література німецькомовних країн». Програма навчальної дисципліни /
Укладач О.В. Шапочкіна – К. : Київський університет імені Бориса Грінченка,
2015. – 26 с.